

המשימה: "מדריך טיולים"

המשימה תאפשר לתלמידים להיות 'מדריכי טיולים' ולהציג מסלול טיול בעל-פה בפני הכיתה.

הרציונל למשימת "מדריך טיולים"

כניסה לדמותו של 'מדריך טיולים' ותכנון מסלול לטיול היא דרך מהנה ואוטנטית להכיר מקומות חדשים בישראל וללמוד עליהם וכן לעודד הפקה מובנית של שפה דבורה. באמצעות המשימה התלמידים יתנסו בהסבר ובתיאור של מקומות בישראל ובמתן הנחיות. התנסות זו והמיומנויות שירכשו במהלכה יוכלו לסייע להם לשפר את היכולת לעמוד מול קהל ולהתבטא בעל-פה.

דרישות המשימה

במשימה זו נדרש לדווח בעל-פה על מידע שעלה מתוך סקר.

הפעילות דורשת עמידה מול קהל ודיבור ברור המשלב אמצעים רטוריים שמתאימים למטרה התקשורתית ולנמענים ושימוש בידע תקשורתי ובעזרים הולמים (**ברוח 'דמות הבוגר' – מיומנויות דמות הבוגרת והבוגר, עמוד 7**).

מטרות המשימה

מטרות המשימה משתקפות בטבלת הפעילויות ותיאורי הביצוע הנדרשים מתלמידים בסוף בית הספר היסודי ועד סוף חטיבת הביניים לפי המפורט בתוכנית המסגרת "עברית דבורה לדוברי ערבית" (2022) המבוססת על המסמך "מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות: למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ם) (CEFR, 2020). ראו טבלה בהקדמה בעמוד 4-5.

תיאור המשימה והנחיות למורים:

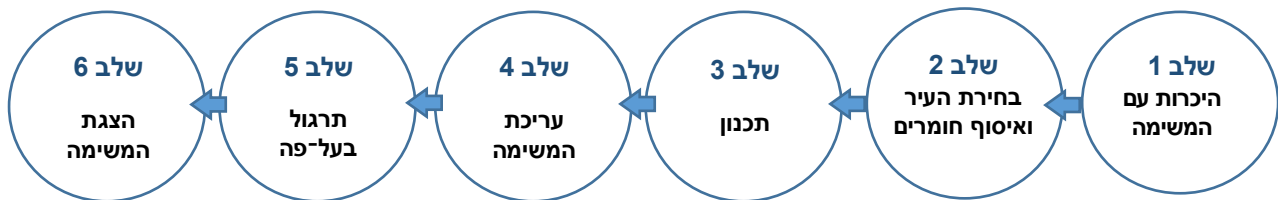
מורים יקרים,

במשימה זאת התלמידים יהיו מדריכי טיולים. הם יצטרכו לבחור עיר בישראל (שאינה העיר שבה הם מתגוררים) ובה שניים-שלושה יעדים מרכזיים, חשובים או מעניינים ולתכנן את מסלול הטיול. המציגים יתארו את מסלול הטיול ואת האתרים שבחרו בפני הכיתה כאילו חבריהם לכיתה הם המטיילים. במשימה התלמידים יביאו לידי ביטוי מיומנות של מתן הוראות (כמו כתיבה של הוראות יציאה לטיול, הוראות התנהגות במקום מסוים).

לאחר ההצגה יוכלו תלמידי הכיתה לשאול שאלות שמעניינות אותם על המקום.

מומלץ לעבוד בקבוצות של שלושה תלמידים (או כמספר האתרים בעיר שבחרו).

להלן שלבי המשימה:

תנו לתלמידים הוראות ברורות ולוו אותם לאורך ביצוע המשימה בששת השלבים.

שלב 1 היכרות עם המשימה

(שיעור אחד עד שני שיעורים בכיתה)

לפני שהתלמידים מתחילים בביצוע המשימה, חשוב שיכירו את שלבי המשימה השונים וכן את התבחינים שלפיהם יוערך התוצר הסופי.

בשיעור הפותח את המשימה, הציגו לתלמידים את המשימה "מדריך טיולים". רצוי להדגים להם את התוצר הסופי, ראו דוגמה על העיר חיפה בנספח 1, כדי שהתלמידים יבינו מה מצופה מהם. ההקלטה במצגת היא לשם המחשה בלבד. התלמידים שיציגו בכיתה לא יצטרכו להקליט את עצמם.

כדאי לחזור על ידע קודם שנדרש לביצוע המשימה וללמד ידע חדש שנדרש במידת הצורך. לשם כך, מומלץ לערוך רשימה של הידע והמיומנויות הנדרשים לביצוע המשימה, למשל:

- אוצר מילים רלוונטי, כמו שמות תואר (לתיאור מקומות), מתן הוראות, כיוונים, קריאת מפה, כללים לביטחון ובטיחות, מילות שאלה (ראו דוגמה בנספח 2).
- רשימת ערים מעורבות: ירושלים, חיפה, יפו, עכו, נצרת, רמלה, לוד.
- מבנים של משפטים כמו משפטי ציווי למתן הוראות.

אפשר לתרגל עם התלמידים כיצד מוסרים מידע ומתארים מקומות באמצעות תיאור מקום מגוריהם. כמנ כן, אפשר לתרגל איתם מתן הוראות באמצעות פעילות של הוראות משחק או הוראות הפעלה של מכשירים.

אם יש בכיתה תלמידים שמתקשים לבצע את המשימה בשל פערים של ממש בשפה העברית, תוכלו לתת להם חלקי משפטים להשלמה שיעזרו להם בכתיבת המשפטים על המקומות שבחרו ובכתיבת ההוראות לטיול (לשיקול דעתה של המורה לפי רמת התלמידים ומענה לשונות). ראו דוגמה **בנספח 3**.

קראו והסבירו לתלמידים את ההוראות למשימה (**נספח 4**). הדגישו מה נדרשת כל קבוצה להציג ומה התפקיד של כל תלמיד בקבוצה.

הציגו בפני התלמידים את המחווה להערכה (**נספח 5**) וגם את הרשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') (**שבנספח 6**).

שלב 2 בחירת העיר ואיסוף חומרים

(שעה עד שלוש שעות בבית)

חלוקה לקבוצות – מומלץ לחלק את התלמידים לקבוצות של שלושה תלמידים: אפשר לבקש מכל קבוצה לבחור בעיר מעורבת בישראל, ואפשר קודם כול לבקש מכל תלמיד לבחור בעיר ולאחר מכן לחלק את התלמידים לקבוצות לפי העיר שבחרו. התלמידים יוכלו לבחור בעיר אחרת מחוץ לרשימה באישור מהמורה.

בחירת העיר – בשלב זה הציגו בפני התלמידים רשימת ערים מעורבות בישראל (ירושלים, טבריה, יפו, עכו, נצרת, רמלה, לוד) שיש בהן אתרים מעניינים וחשובים. כל קבוצה תאסוף פרטים על שלושה אתרים מרכזיים בעיר שאותה בחרו התלמידים להציג, למשל, פרטים היסטוריים או פעילויות שאפשר לעשות במקום.

יש לוודא שלכל התלמידים יש גישה לאינטרנט.

שלב 3 תכנון

(כשני שיעורים בכיתה)

בשלב זה תסייעו בידי התלמידים לארגן את המידע שאספו על העיר שבחרו. תוכלו להציג בפני התלמידים את המארגן הגרפי שיסייע בידם לארגן בכתב את המידע שאספו לקראת ההצגה בעל-פה (נספח 7).

התלמידים יביאו את החומרים שאספו לכיתה (מידע כתוב, תמונות, סרטונים) כדי להתחיל לתכנן את מסלול הטיול.

כל קבוצה ובה שלושה 'מדריכי טיולים' תכתוב משפט פותח שמציג את העיר בכלליות ולפחות שלושה משפטים על כל אתר בעיר שבחרו להציג. כמו כן, חברי הקבוצה יכתבו הוראות לפני היציאה לטיול או הנחיות להתנהגות באחד המקומות שבחרו. כל אחד מחברי הקבוצה יציג בעל-פה אתר אחר בעיר.

לאחר מכן, כל קבוצת תלמידים תמסור את התכנון הכתוב למורה לבדיקה. **בדקו** את התכנון הכתוב שהגישו התלמידים, וכתבו להם הערות לשימור ולשיפור.

שלב 4 עריכת המשימה

(שיעור אחד בכיתה או בבית)

התלמידים יתקנו את המשימה על פי ההערות שנתתם להם במידת הצורך.

עודדו את התלמידים ללוות את ההצגה בכלי וויזואלי (חזותי) מתאים, למשל, במצגת, בגוגל מפות או בפלקט תמונות. התלמידים יוסיפו לפחות תמונה אחת לכל מקום שבחרו, ויוכלו להוסיף קטרת שיזכירו להם מה רואים בתמונה. יש להדגיש בפני התלמידים שאת רוב המלל הם יגידו **בעל-פה**.

התלמידים יסיימו (בכיתה או בבית) את הכנת המצגת או כל אמצעי אחר שבחרו בו כדי ללוות את ההצגה.

שלב 5 תרגול בעל־פה

(שעה-שעתיים בבית ושיעור בכיתה)

בשלב זה, התלמידים יתרגלו **בעל־פה** את מה שכתבו. הם יכולים להתאמן בקבוצות בכיתה. התלמידים יוכלו להיעזר בכלי דיגיטלי כדי לשמוע הגייה נכונה של המילים, למשל באמצעות מילונים דיגיטליים.

חשוב שהתלמידים יתרגלו את ההצגה בעל־פה בפני קהל, כדי לוודא שהדיבור מובן, וכדי לשפר את הדקדוק ואת קצב הדיבור. אפשר להציע לתלמידים לתרגל את ההצגה בפני חברים ובני משפחה, וגם להקליט את עצמם.

חלקו לתלמידים את הרשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') (**נספח 6**). התלמידים יבדקו שביצעו את כל הסעיפים ויוודאו שהם מוכנים להצגה בכיתה.

שלב 6 הצגת המשימה

(כשלושה שיעורים בכיתה)

התלמידים יציגו את ההוראות ואת מסלול הטיול בפני הכיתה. ההצגה תלווה באמצעי דיגיטלי מתאים או בפלקט תמונות. כל תלמיד בקבוצה יהיה אחראי להציג מקום אחר במסלול הטיול וגם כמה מההוראות במהלך הטיול.

בתום ההצגה בכיתה, עודדו את התלמידים הצופים לשאול את המציגים שאלות על המקומות שנחשפו אליהם.

אפשר לשלב את ההצגות בכיתה במהלך כמה שיעורים.

מיד לאחר כל הצגה, תוכלו לחלק לתלמידים הצופים דף תצפית (**נספח 8**) שבאמצעותו יוכלו לתת משוב לתלמידים המציגים (כשתיים-שלוש דקות). בדף התצפית יש פירוט של רכיבי ההערכה של המשימה; מילוי דף התצפית על־ידי התלמידים הופך אותם לשותפים פעילים בהערכת המשימה ומעלה למודעות רכיבים חשובים בהערכת המשימה. בתום ההצגה, יקבלו המציגים את דפי המשוב מחבריהם לכיתה.

התלמידים המציגים ימלאו דף רפלקציה **בנספח 9**. בעזרת דף הרפלקציה יוכלו התלמידים המציגים לחשוב על ביצוע ההצגה: לבטא את תחושותיהם ולחשוב על נקודות החוזק שלהם וגם על הנקודות לשיפור במשימות הבאות.

יש להביא בחשבון כי הזמן הכולל לכל הצגה בכיתה יהיה כחמש דקות.

הערכת המשימה על-ידי המורה

כדי להעריך את הדיווח בעל-פה בכיתה השתמשו במחווון המוצג בנספח 5. הדפיסו עותקים של המחווון כמספר התלמידים – מחווון בעבור כל דיווח של תלמיד.

תוכלו גם להקליט או לצלם את ההצגה בכיתה כדי להקשיב או לצפות בה שוב בזמן שאתם מעריכים אותה.

מומלץ לאפשר לתלמידים, שמסיבה חריגה לא הצליחו להציג בכיתה, לצלם את עצמם ולשלוח אליכם את התיעוד בווטסאפ או בדוא"ל. בכיתות גדולות אפשר שחלק מהקבוצות יצלמו את ההצגה וישלחו את הסרטון למורה להערכה כדי לצמצם את מספר ההצגות בכיתה. (במשימה עתידית התלמידים שהציגו בכיתה יוכלו לשלוח סרטון למורה ולשאר התלמידים תהייה הזדמנות להציג בכיתה).

לאחר שהערכתם את הדיווח בעל-פה לפי המחווון, כתבו לכל תלמיד משוב. הדגישו את החוזקות של התלמידים ואת הנקודות לשיפור. מומלץ גם לתת משוב פנים אל פנים.

נספח 1

לקישור למצגת על טבריה לחצו כאן.

מדריך טיול בעיר טבריה

תמליל של ההצגה בעל-פה

שקופית #1

יוצאים לטיול בעיר טבריה

שקופית #2

בואו לטייל בעיר עתיקה ומיוחדת – טבריה!
נבקר במקומות מעניינים, נטייל על שפת הכנרת ואפילו נטבול במים חמימים! עוד רגע מתחילים...

שקופית #3

רגע לפני שנצא לטיול, נזכיר כמה הוראות חשובות:

- יש להגיע בנעליים סגורות ולהביא 2 ליטרים של מים.
- כדאי להביא מגבת ובגדים להחלפה.
- יש להגיע לטיול בזמן.
- חשוב להקשיב למדריכים.
- חובה לשמור על ניקיון הסביבה.

שקופית #4

תחנה ראשונה בטיול: העיר העתיקה

טבריה ממוקמת בגליל התחתון בצפון ישראל. היא נוסדה בשנת 20 לספירה, לפני 2000 שנים בערך, ואפשר לראות בה מבנים עתיקים שנשמרו במשך השנים. אנחנו נבקר במצודה העתיקה בחלק הצפון מערבי של העיר ונראה חלקים מהחומה שהקיפה פעם את העיר. המצודה היא בניין חזק שנבנה מאבנים גדולות וחזקות כדי להגן על העיר, והיא נמצאת על גבעה גבוהה. נערוך תצפית על העיר העתיקה ונהנה מהנוף היפה שבאזור.

שקופית #5

אחרי הביקור במצודה ניסע דרומה לקצה העיר וניכנס לפארק מיוחד שנקרא גן לאומי חמת טבריה.

שקופית #6

גן חמת טבריה כולל מדשאות גדולות, שבילי הליכה, שרידים של חמאם תורכי עתיק, וגם ... בריכות של מים חמימים! יש בגן כמה בריכות ובכל אחת מים חמים בטמפרטורה אחרת. בכמה מקומות אפשר לראות אדים עולים מן האדמה! נוכל לטבול רגליים בבריכות. אל תשכחו להביא מגבות!

שקופיות #7

לאחר הביקור בחמת טבריה נחזור לתוך העיר וניסע ישר לטיילת שלחוף ים הכנרת.

שקופית #8

טבריה שוכנת על חופיה היפים של הכנרת – אגם גדול של מים מתוקים מוקף הרים. הטיילת עוברת מסביב לכנרת לאורך החופים, ואנחנו נטייל לאורכה ונהנה מהמראות היפים של האגם.

שקופית #9

לסיום מחכה לנו הפתעה: שיט באגם! נעלה על ספינה גדולה ונשוט בכנרת. על הספינה נתכבד בארוחה טעימה ונסכם את היום. יהיה כיף!

דוגמה לאוצר מילים שימושי לכתיבת המשימה ולהצגה בעל-פה:

קטגוריות	אוצר המילים
שמות תואר	מעניין, היסטורי, פורח, שקט, מטופח, טבעי, קדוש, שומם, כפרי, עירוני, מרהיב, רחב ידיים, נגיש, מלאכותי, מיושב, סואן, מיוער, הומה אדם
פעלים	ללמוד על, לשמור, להגיע, לבקר ב, להנות, לצפות, להכיר, לסייע, להדריך, להישמע ל, להתרשם, לדרך על, לשים לב, לכבד, לסייר, להוביל, להתפעל, להקפיד על, לציית, להימנע מ, לאסור על, להרשות, לעקוב אחר, להשליך, לחלוץ (נעליים), להיחשף
מילות שאלה	מי, מה, איפה, היכן, לאן, איזה, איזו, אילו, למה, מדוע, כיצד, איך, מאיפה, מתי, במה, כמה, בכמה

דוגמאות לתרגול משפטים

הוראות יציאה לטיול / כללי התנהגות

- יש ל + שם פועל _____ . (יש להגיע בנעלים סגורות, יש להקשיב למדריך)
- נא + שם פועל _____ . (נא לשמור על השקט)
- צריך _____ .
- עליכם + שם פועל _____ .

הסבר על המקום

- האתר נבנה/ הוקם בשנת _____ .
- יש בו _____ .
- אפשר לראות ש _____ .
- פעם היה פה _____ .

התמצאות במרחב

- עכשיו נפנה לכיוון _____ (צפון, מזרח..).
- עכשיו נפנה _____ (ימינה, שמאלה).
- לאחר מכן, נמשיך _____ (ישר, לכיוון..).

המשימה לתלמידים – דף הנחיות

תלמידים יקרים!

במשימה זו אתם תהיו 'מדריכי טיולים' ותכננו מסלול טיול עבור 'המטיילים', חבריכם לכיתה. אתם תעבדו בקבוצות. כל קבוצה תתכן מסלול לטיול ותכתוב **הנחיות** למטיילים. כל אחד מחברי הקבוצה יסביר בעל-פה על מקום **אחר** בעיר שבה תבחרו. כדי להתכונן לקראת המשימה ולבצעה כהלכה עבדו על-פי השלבים האלה:

הנחיות לביצוע המשימה	
שלב 1	• התחלקו לקבוצות. • בחרו באחת הערים מתוך הרשימה (יפו, ירושלים, חיפה, טבריה, עכו, רמלה, לוד, נצרת) שתמצאו ללמוד עליה ולהכיר בה מקומות מעניינים. תוכלו לבחור בעיר אחרת שאינה נמצאת ברשימה באישור המורה.
שלב 2	• אספו פרטים מעניינים על שלושה מקומות מיוחדים בעיר שבחרתם מתוך מקורות מידע (אינטרנט, מפות, תמונות, סרטונים). תוכלו לחפש מידע על מבנים מעניינים, אירועים היסטוריים שקרו, אתרי טבע הנמצאים בעיר או בסביבתה ועוד. תוכלו להיעזר בתרשים שהמורה הראתה בכיתה כדי לארגן את המידע שאספתם.
שלב 3	• כתבו משפט פתיחה כללי על העיר <u>ולפחות שלושה משפטים</u> על כל מקום שבחרתם בעיר. כתבו <u>הוראות</u> לפני היציאה לטיול או <u>הנחיות</u> להתנהגות באחד מהמקומות שבחרתם. • מסרו את המידע הכתוב למורה לבדיקה.
שלב 4	• תקנו את מה שכתבתם לפי הערות המורה. הכינו מצגת, פלקט תמונות או כלי וויזואלי אחר מתאים (למשל, google maps) ובו תציגו את מסלול הטיול שלכם. הוסיפו תמונות של מקומות, של אירועים מעניינים, של מבנים ועוד. ההצגה תכלול <u>לפחות תמונה אחת</u> לכל מקום שתבחרו לספר עליו. ליד כל תמונה אפשר לכתוב כותרת שתזכיר לכם על מה תרצו לדבר. כמו כן, הוסיפו תמונה לכל הוראה (ראו במצגת לדוגמה).
שלב 5	• תרגלו בעל-פה את מה שכתבתם יחד עם שאר החברים בקבוצה. אתם יכולים להקליט את עצמכם או להציג בפני חברי הקבוצה ובני משפחה. לפני ההצגה בעל-פה. • בדקו שסימנתם ב-✓ את כל המשפטים ברשימה להערכה עצמית ('צ'קליסט'). שימו לב שכל אחד מציג מקום אחר בעיר וכן לפחות הוראה אחת.
שלב 6	• הציגו את מסלול הטיול בפני הכיתה. משך ההצגה של כל קבוצה יהיה כ-4 דקות. לאחר <u>ההצגה</u> חברי הכיתה יוכלו לשאול אתכם שאלות על המקומות שהצגתם.

מחווון להערכה

למילוי על-ידי המורה

שם התלמיד/ה: _____ הכיתה: _____
שם העיר: _____ שם המקום בעיר: _____

הערכה אישית

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			תוכן וארגון – באיזו מידה התוכן שהוצג קשור לעיר שנבחרה ומאורגן באופן ברור והגיוני?
הערכת המורה:			

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			אוצר מילים – באיזו מידה אוצר המילים מתאים למשימה ומגוון?
הערכת המורה:			

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			כשירות תקשורתית – באיזו מידה ההצגה בעל-פה ברורה ומובנת והמציג מודע לקהל, למשל הגייה נכונה, קצב דיבור מתאים, הנגנה (אינטונציה) מתאימה, דיבור בקול רם, קשר עין עם הקהל?
הערכת המורה:			

משימה בעברית דבורה לדוברי ערבית לחטיבת הביניים

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			תקינות לשונית – באיזו מידה הדיבור תקין, למשל התאם דקדוקי, נטיות (השם והפועל), שימוש נכון במילות יחס, בכינויים ובה"א הידיעה?
הערכת המורה:			

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			עבודה בקבוצה – באיזו מידה התלמיד שיתף פעולה עם העמיתים לקבוצה במהלך המשימה, למשל הקשיב לחברים, קיבל את התפקיד שלו ברוח טובה?
הערכת המורה:			

הערכה קבוצתית

במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	
			דרישות המשימה – באיזו מידה יש התאמה לדרישות המשימה, למשל לפחות 3 משפטים על כל אחד מהמקומות בעיר, הנחיות יציאה לטיול או הוראות התנהגות במקום מסוים, תמונות?
הערכת המורה:			

סיכום לקראת שיחת משוב

תוכלו לתת לכל תלמיד/ה משוב בכתב או לקיים שיחת משוב פרטנית.
המשוב יכול להתרשמות כללית, נקודות חוזק ונקודות לחיזוק להמשך הלמידה ולתרגול.

נקודות חוזק:

נקודות לחיזוק:

משוב לתלמיד/ה:

בודקים שלא שכחנו...

קראו את הרשימה לבדיקה עצמית ('צ'קליסט') וודאו שביצעתם את כל שלבי המשימה.

רשימה לבדיקה עצמית	סמנו ב-✓ לאחר שביצעתם
1	אספנו מידע מעניין על שלושה מקומות בעיר שבחרנו להציג.
2	כתבנו פתיח להצגה והוראות יציאה לטיול והנחיות התנהגות במקום מסוים.
3	כתבנו לפחות 3 משפטים על כל מקום שבחרנו להציג.
4	מסרנו את החומרים שהכנו לבדיקת המורה.
5	תקנו את החומרים בעקבות הערות המורה.
6	הכנו מצגת, כלי דיגיטלי אחר או פלקט תמונות שיעזור לנו להציג את ההוראות ואת מסלול הטיול בצורה מעניינת.
7	תרגלנו <u>בעל-פה</u> את ההצגה.
9	בתרגול דיברנו בעברית באופן שוטף, ברור ובלי שגיאות.
10	אנחנו מוכנים לענות על שאלות על המקומות שבחרנו בעיר.

מארגן גרפי

כל חבר בקבוצה יעזר במארגן הגרפי כדי לתאר מקום אחר בעיר.

שם העיר: _____

שם המקום שבחרתי בעיר:

תיאור המקום:

הוראות יציאה לטיול או כללי התנהגות בטיול:

מה אפשר לעשות במקום:

נספח 8

דף תצפית

בזמן ההצגה בכיתה

שם העיר: _____
שם המקום הנבחר בעיר: _____
שם התלמיד/ה הצופה: _____

עבור כל אחד מהמציגים, סמנו את המשפטים שהכי מתאימים לדעתכם כדי לתאר את ההצגה שצפיתם בה.

1. שם מציג/ה: _____

- ☐ ההצגה הייתה מעניינת.
- ☐ הדיבור היה מובן וברור.
- ☐ המציג שמר על קשר עין עם קהל הצופים.
- ☐ התמונות היו מתאימות.

2. שם מציג/ה: _____

- ☐ ההצגה הייתה מעניינת.
- ☐ הדיבור היה מובן וברור.
- ☐ המציג שמר על קשר עין עם קהל הצופים.
- ☐ התמונות היו מתאימות.

3. שם מציג/ה: _____

- ☐ ההצגה הייתה מעניינת.
- ☐ הדיבור היה מובן וברור.
- ☐ המציג שמר על קשר עין עם קהל הצופים.
- ☐ התמונות היו מתאימות.

נספח 9

דף רפלקציה

לאחר שהצגתם את מסלול הטיול בפני הכיתה, חשבו על ההצגה שלכם וענו לעצמכם על השאלות האלה:

איך הרגשתם בזמן ההצגה?

ממה הייתם מרוצים?

מה הייתם רוצים לשפר?

מחשבות נוספות
